

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเรื่องความสำคัญของภาษาไทยในการอภิปรายเรื่อง “ปัญหาการใช้คำไทย ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตอนหนึ่ง ความว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือ เป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยเรานั้นมีภาษาเป็นของตนเอง ซึ่งต้องหวงแหน ประเทศใกล้เคียงก็มีภาษาเป็นของตนเอง แต่ภาษาของเขาก็ไม่แข็งแรง เขาต้องพยายามหาหนทางที่จะต้องสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้” (กรมวิชาการ. 2545 : 7-8) จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาษาไทยนอกจากจะเป็นภาษาประจำชาติแล้วยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน ภาษาไทยเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าซึ่งมีมาแต่โบราณกาล ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนในชาติพึงหวงแหนและรักษาความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยให้คงอยู่ต่อไป

ภาษาไทยเป็นมรดกล้ำค่าของชนชาติไทยที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เป็นเอกลักษณ์อันสำคัญยิ่งที่ใช้แสดงความเป็นคนไทย โดยเฉพาะตัวหนังสือไทยเป็นตัวหนังสือที่รองรับศิลปวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสมสวยงาม สร้างความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชาติ ภาษาไทยจึงเป็นสิ่งมีค่าที่คนไทยควรรักษาไว้ ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519 : 51-59) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการจรดลงภาษาไทยเอาไว้อย่างคล้องจองกันว่า “รู้รักหลักภาษา พัฒนาทักษะทั้งสี่ วรรณคดีพึงสนใจ ฟีกนิสัยรักการอ่าน งานเขียนเพียรฝึกฝน สื่อมวลชนพึงสังวร แต่งกาพย์กลอนเพลินใจ แก่ใจสิ่งบกร่อง สอดคล้องวัฒนธรรมไทย” จะเห็นได้ว่าการแต่งกาพย์กลอนเป็นหนทางรักษาภาษาไทยอย่างหนึ่ง และในทางคติชนวิทยาถือว่าคนไทยเป็นชาตินักกลอน (วิเชียร เกษประทุม. 2543 : 15) ความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทยนั้นสังเกตจากการพูดจา มักจะพูดเป็นคำคล้องจองกันเสมอ เช่น ไปลามาไหว้ จุงวัวไปค้าขี้ม้าไปขาย ถนนหนทาง ทาแป้งแต่งตัวเป็นต้น การแต่งกลอนเจริญรุ่งเรืองอย่างที่สุดในสมัยอยุธยาตอนกลาง เพราะแม้แต่การพูดคุยเจรจากันก็ยังพูดเป็นภาษากลอน ดังที่นายประดู่และศรีปราชญ์เจรจากัน ในความบทที่ว่า “แหวนนี้ท่านได้แต่ไฉน เจ้าพิภพโลกา ท่านให้...”

จากที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองมีความสำคัญต่อนักเรียนและประชาชนคนไทย สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 10) ได้ระบุไว้ในคุณภาพผู้เรียน ของสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 2 มาตรฐานที่ 4.1 คือ นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 ได้ (การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย. 2546 : 12) แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวิชาภาษาไทยในปีที่ผ่านมา ๆ มายังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National test) ปีการศึกษา 2550 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. 2550ข : 12) ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 128 โรงเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับร้อยละ 41.36 ซึ่งไม่ถึงร้อยละ 50 และถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ของอำเภอหนองแซง พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลระดับต่ำกว่าเกณฑ์เช่นกัน และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ของโรงเรียนวัดหนองทางบุญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่อนข้างต่ำคือเฉลี่ยประมาณร้อยละ 68.55 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). 2550 : 9) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของปัญหานี้ พบว่านักเรียนมีความรู้ในหลักเกณฑ์ทางภาษาต้นและความรู้เรื่องการแต่งบทร้อยกรองก็เป็นหนึ่งในความอ่อนด้อยที่สำคัญ โดยสังเกตจากผลการสอบและการเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการที่เกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรองมักมีผู้เข้าแข่งขันน้อยและผลงานก็ไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควร

จากรายงานการประเมินผลการแข่งขันการแต่งบทร้อยกรองนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พ.ศ.2552 พบว่า จากเป้าหมายของผู้เข้าแข่งขันทั้งหมด มีผู้เข้าร่วมแข่งขันเพียงร้อยละ 77.14 และผลการแข่งขัน ปรากฏว่าผลงานของผู้เข้าแข่งขันอยู่ในคุณภาพปรับปรุงถึงร้อยละ 54.28 คุณภาพพอใช้ร้อยละ 17.7 คุณภาพดีมีเพียงร้อยละ 5.71 ซึ่งจากการสอบถามความคิดเห็นและเจตคติเกี่ยวกับเรื่องนี้จากนักเรียนส่วนใหญ่ ได้รับคำตอบสรุปได้ว่าการแต่งบทร้อยกรองเป็นเรื่องที่ยาก ไม่ค่อยเข้าใจ จึงไม่ชอบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. 2552 : 3) ดังนั้นเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจหรือไม่ชอบในสิ่งที่เรียนย่อมจะส่งผลให้ไม่พึงพอใจจนเกิดเจตคติที่ไม่ดีขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์

ที่ว่านักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ชอบ เบื่อหน่ายการแต่งบทหรือยกทรง เพราะครุฑาตเทคนิคการสอนที่ น่าสนใจ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์. 2522 : 10 -12)

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และ ไพเราะ พุ่มมัน (2543 : 7-10) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นความ ถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล การใช้สมองสองซีกอย่างสมดุล รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม ศักยภาพ โดยการรู้จักตนเองและผู้อื่น มีความคิดเห็นเชิงเหตุผลสร้างสรรค์ แก้ปัญหาได้ อีกทั้ง ทำงานกลุ่มได้ดี มีการวางแผนการทำงาน เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข แนวคิดพื้นฐาน แบบวัฏจักรการเรียนรู้ นั้น ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนขึ้นจากแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้น จากความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ (Perception) และกระบวนการจัดข้อมูล (Processing) โดยการ รับรู้ มีวิธีการที่บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ 2 ประเภท คือ หนึ่งผ่านประสบการณ์เชิงรูปธรรม หรือ ประสบการณ์ตรง (Concrete experience) และสองผ่านประสบการณ์เชิงนามธรรม หรือความคิด รวมยอด (Abstract conceptualization) ส่วนกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลที่รับรู้นั้นมี 2 ลักษณะ เช่นเดียวกัน คือ การลงมือทดลองปฏิบัติ และการสังเกตโดยใช้ความคิดอย่างไตร่ตรอง เมื่อ ลากเส้นตรงของช่องทางรับรู้ 2 ช่องทางตัดกัน แล้วเขียนเป็นวงกลมจะเกิดพื้นที่เป็น 4 ส่วน ของวงกลม ซึ่งสามารถแทนลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ คือ แบบที่ 1 ผู้เรียนที่ถนัด จินตนาการ (Imaginative learners) เป็นผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้จากประสบการณ์รูปธรรม หรือ ประสบการณ์ตรงผ่านกระบวนการจัดการข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างไตร่ตรอง แบบที่ 2 ผู้เรียนที่ ถนัดการวิเคราะห์ (Analytic learners) เป็นผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้ จากประสบการณ์ที่เป็นนามธรรม ผ่านกระบวนการจัดกระทำข้อมูลด้วยการคิดวิเคราะห์จนเกิดความคิดรวมยอด แบบที่ 3 ผู้เรียนที่ ถนัดใช้สามัญสำนึก (Common sense learners) เป็นผู้เรียนที่ชอบเรียนจากการรับรู้ความคิดรวมยอด แล้วผ่านกระบวนการลงมือทำ แบบที่ 4 ผู้เรียนที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Dynamic learners) เป็น ผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้จากการลงมือปฏิบัติจนเป็นประสบการณ์ตรงหรือเป็นรูปธรรม แล้วนำ แนวคิดดังกล่าวมาประกอบกับแนวคิดการทำงานของสมองทั้งสองซีก ทำให้เกิดเป็นแนวทางการ จัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกันทั้ง 4 แบบ ให้สามารถใช้สมองทุกส่วนในการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

การจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก (Graphic organizers) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ใช้ แนวคิดทฤษฎีของกระบวนการทางสมองซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการจำข้อมูล กระบวนการทางปัญญา และกระบวนการรู้คิด ทำให้เกิดการสร้างความรู้อย่างเป็นกระบวนการ เกิดเป็นความรู้ ความจำระยะยาว สามารถเรียกใช้งานได้ง่าย ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ใหม่กับความรู้เดิม และสร้างความหมายและความเข้าใจในสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้ และจัด

ระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วยผังกราฟิก เพื่อถ่ายถอดการจำ การจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิกนี้มีผู้พัฒนาขึ้นการสอน คือ โจนส์และคณะ (Jones, et al. 1989 : 20-25) ; คลาร์ก (Clarke. 1991 : 526-534) จอยส์และคณะ (Joyce, et al. 1992 : 159-165) และสุปรียา ตันสกุล (2540 : 40) ซึ่งมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยได้เลือกขั้นตอนการสอนของสุปรียา ตันสกุลและคณะเนื่องจากมีความเหมาะสมกับเนื้อหาการแต่งบทร้อยกรอง คือ เริ่มที่ขั้นตอนการทำความเข้าใจกับแบบของผังกราฟิก การรับรู้ข้อมูล การเข้ารหัส การทำซ้ำและการเรียกคืน นับเป็นแบบของการสื่อสารที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ที่ได้จากการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อให้เข้าใจง่าย กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูล ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาจัดกระทำข้อมูลซึ่งต้องอาศัยทักษะการคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ การแยกแยะ การเรียงลำดับเป็นต้น จากนั้นจึงเลือกแบบผังกราฟิก เพื่อนำเสนอข้อมูล ที่ได้จัดตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (ศุภวรรณ เล็กวิไล. 2549 : 61)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) และแบบผังกราฟิก (Graphic organizers) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้สูงขึ้น โดยที่การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้มุ่งเน้นความถนัดของแต่ละคน การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การวางแผนการทำงาน เช่น บางคนถนัดการได้ยินได้ฟังหรืออ่านแล้วคิดสร้างสรรค์คำขึ้นมาแต่งเลียนแบบได้เลย ส่วนบางคนต้องวิเคราะห์รูปแบบให้เห็นชัดเจนก่อนจึงลงมือแต่งกลอนตามรูปแบบที่วิเคราะห์ได้ ผู้เรียนด้วยวิธีนี้จะมีมีความสุขเพราะเรียนตามความถนัดของตน จึงส่งผลต่อการมีเจตคติที่ดีต่อการแต่งบทร้อยกรอง ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก มุ่งการสร้างความรู้อย่างเป็นกระบวนการเป็นความรู้ความจำระยะยาว สามารถเรียกใช้งานได้ง่าย เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม สร้างความหมายและความเข้าใจในสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้ ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้เรียนศึกษารูปแบบและวิธีแต่งกลอนจนเข้าใจแล้ว โดยอาจเทียบเคียงกลอนใหม่กับกลอนเดิม และเมื่อติดขัดการหาคำคล้องจองมาใช้ ก็เรียกใช้การแตกคำคล้องจองด้วยผังกราฟิกได้ทันที ซึ่งเป็นการเทียบเคียงคำใหม่กับคำเดิมเช่นกัน ผู้เรียนจะสามารถจำกระบวนการและวิธีการแก้ปัญหานี้ได้ยาวนาน เพราะเป็นการทำงานอย่างเป็นระบบ ชิ้นงานมีความหมายเพราะผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์และแก้ปัญหาคำได้ด้วยตนเองจึงเกิดความพึงพอใจและเจตคติที่ดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีสอดคล้องกับวิธีการแต่งบทร้อยกรอง และสอดคล้องกับการทดสอบในงานวิจัยของ สุนันท์ พลับเที่ยง (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทยเรื่องการแต่งกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีคุณภาพดีและสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของสุพิศ กลิ่นบุปผา (2545 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนเรียงความภาษาไทยสูงขึ้น เมื่อได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบผังกราฟิก

แนวคิดและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้เป็นแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดหลักของการสอนภาษาไทยและยังให้ความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้จากเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้ ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิกเป็นการฝึกระดมความคิด ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำความคิดที่ได้มาจัดระบบในรูปผังความคิด เพื่อความรู้นั้นจะคงทนและจดจำได้แม่นยำอย่างยั่งยืนตลอดไป

ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก จะทำให้ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ว่าจะได้ผลอย่างไร จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่พบผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธี เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าหาคำตอบดังกล่าว อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองได้อีกแนวทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบผังกราฟิก

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้นอกจากจะทำให้ทราบว่าจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีมีเทคนิคใดที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองสูงกว่ากันแล้ว ยังสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหนองแขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 1

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 กลุ่มโรงเรียนหนองแขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 1 จำนวน 14 ห้อง จาก 14 โรงเรียน รวม 143 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 กลุ่มโรงเรียนหนองแขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี จำนวน 2 ห้อง เป็นห้องเรียนตามสภาพจริง (Intact group) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกันและสภาพแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก (Simple random sampling) แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากอีกครั้งเพื่อเลือกกลุ่มทดลอง ห้องเรียนแรกคือ โรงเรียนวัดหนองทางบุญ จำนวนนักเรียน 20 คน เป็นกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ ห้องเรียนที่สองคือ โรงเรียนวัดหนองกะชาตุ จำนวนนักเรียน 20 คน เป็นกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท คือ

3.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีจัดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

3.1.1 การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้

3.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง

3.2.2 เจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง

4. เนื้อหา

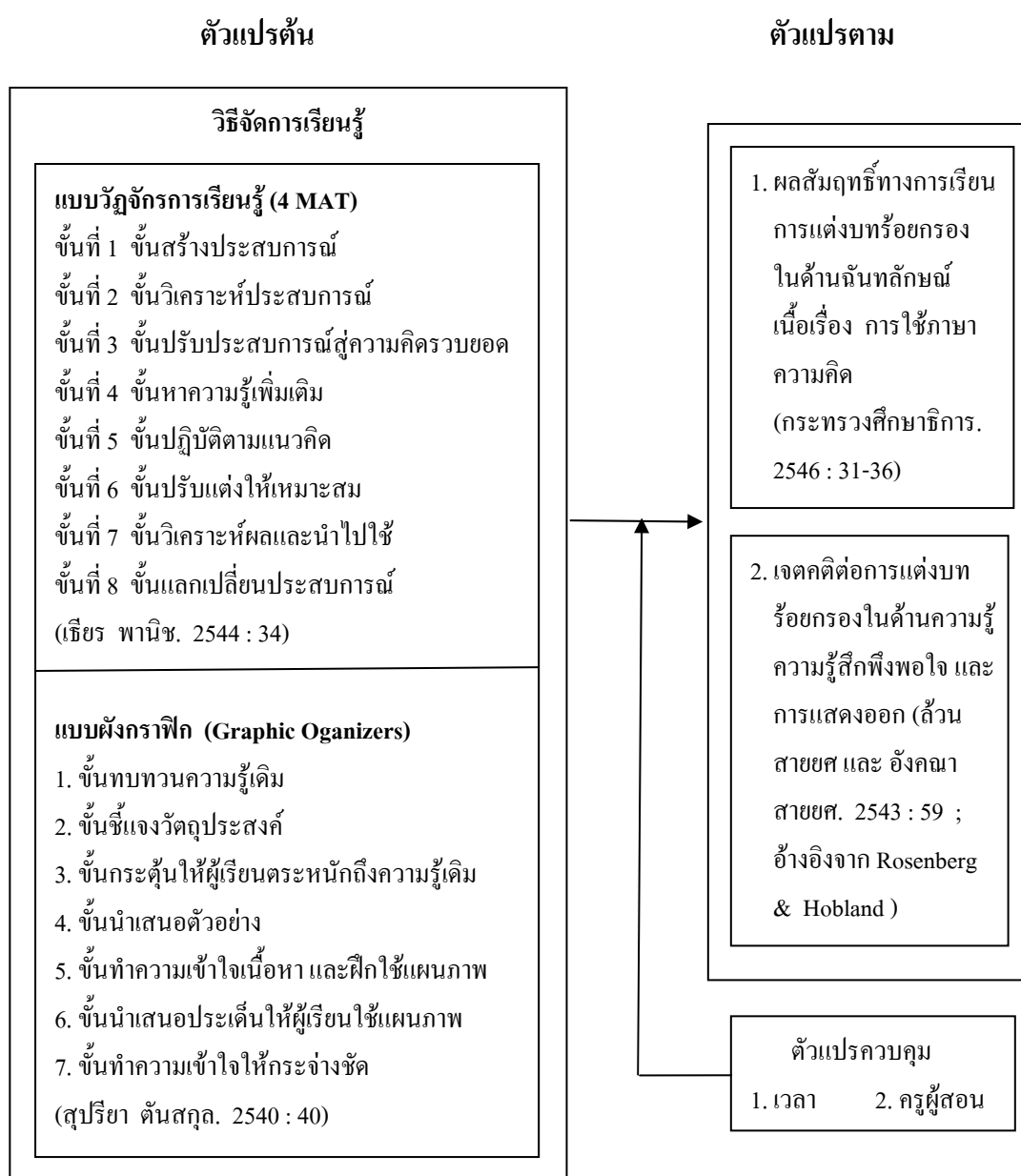
เนื้อหาวิชาที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ การแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนแปด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5. ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2552 – 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 โดยสอนกลุ่มทดลองละ 7 วัน วันละ 3 ชั่วโมง

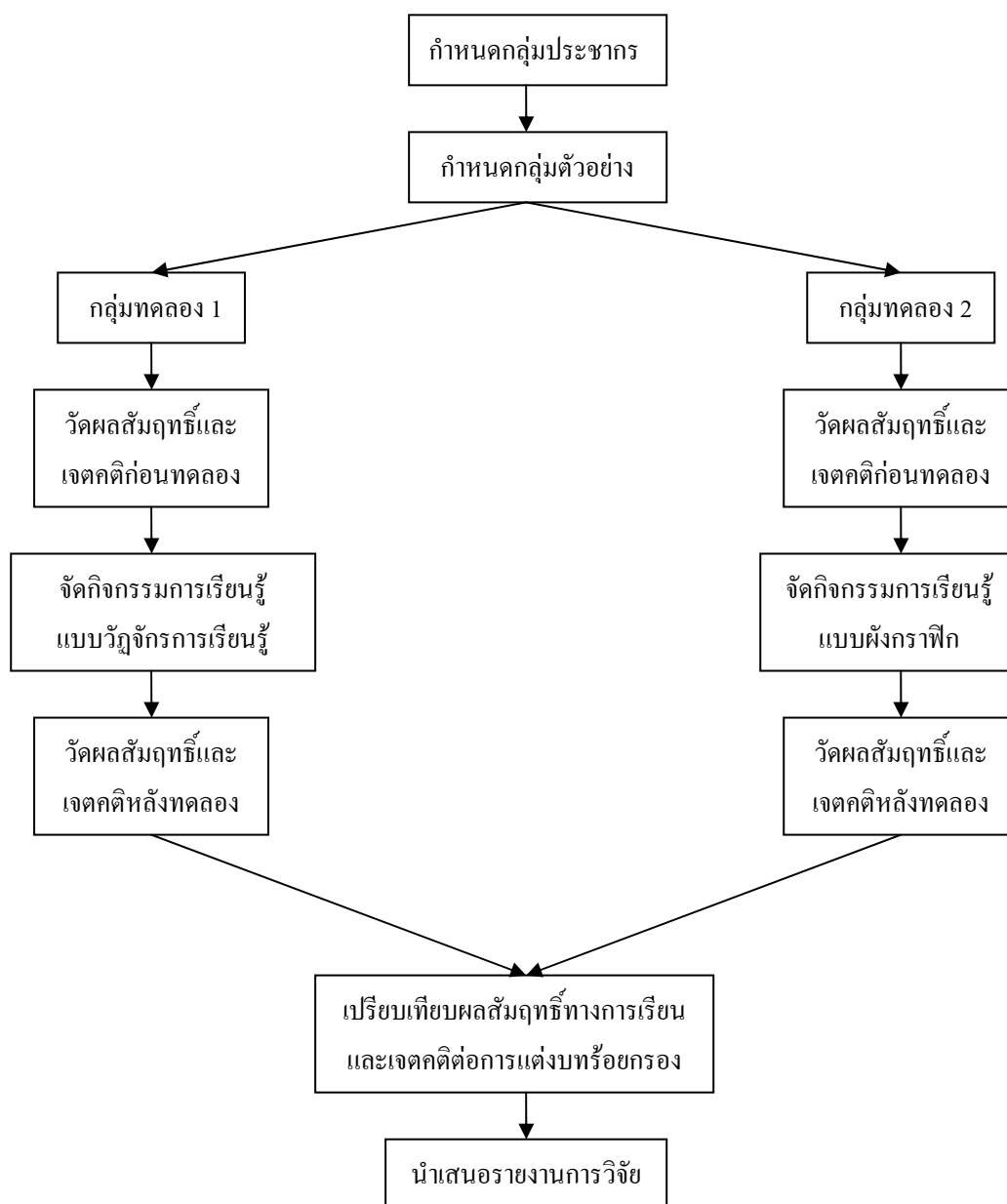
กรอบความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีจัดการเรียนรู้ 2 วิธี คือ 1) การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง 2) เจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ สามารถเขียนแสดงขั้นตอนการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ หรือ กลอนแปดได้ถูกต้องโดยวัดองค์ประกอบในด้านฉันทลักษณ์ เนื้อหา การใช้ถ้อยคำและความคิด อันได้แก่ จำนวนคำครบถ้วน สัมผัสนอกสัมผัสในถูกต้อง ลงจังหวะถูกต้อง มีเนื้อหาสาระ ลำดับความถูกต้อง ภาษาสละสลวยถูกต้องและมีข้อคิดคติเตือนใจ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาผลการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปหาคุณภาพแล้ว

2. บทร้อยกรอง หมายถึง กลอนสุภาพหรือกลอนแปด มีลักษณะบังคับในเรื่องของคณะ สัมผัส และเสียงวรรณยุกต์ทำยวรรค

3. เจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบวัดเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองในด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ท่าทีหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการแต่งบทร้อยกรอง ภายหลังจากที่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งจะกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการแต่งบทร้อยกรองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปหาคุณภาพแล้ว

4. การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยการฝึกการศึกษาทดลอง ค้นคว้าความรู้ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความถนัดต่างกันสามารถเรียนรู้การแต่งบทร้อยกรองด้วยวิธีที่ตนชอบ จนประสบผลสำเร็จ มีความสุขได้เท่าเทียมกัน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มี 8 ขั้นตอน (เชียร พานิช, 2544 : 26-31) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 4 ขั้นหาความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นปฏิบัติตามแนวคิด

ขั้นที่ 6 ขั้นปรับแต่งให้เหมาะสม

ขั้นที่ 7 ขั้นวิเคราะห์ผลและนำไปใช้

ขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

5. การจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก หมายถึงการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการใช้ปัญญาคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ด้วยการนำผังกราฟิกมาใช้ในการวิเคราะห์ แยกแยะ จัดระบบ

เชื่อมโยงและสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรอง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ (สุปรียา ต้นสกุล. 2540 : 40)

- ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้เดิม
- ขั้นที่ 2 ขั้นชี้แจงวัตถุประสงค์
- ขั้นที่ 3 ขั้นกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรู้เดิม
- ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอตัวอย่าง
- ขั้นที่ 5 ขั้นทำความเข้าใจเนื้อหา และฝึกใช้แผนภาพ
- ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอประเด็นให้ผู้เรียนใช้แผนภาพ
- ขั้นที่ 7 ขั้นทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบผังกราฟิกแตกต่างกัน
2. เจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบผังกราฟิกแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการแต่งบทร้อยกรอง โดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบผังกราฟิก
2. เป็นข้อมูลทางการศึกษา สำหรับผู้บริหารและผู้สนใจ ใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนการแต่งบทร้อยกรองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจนำรูปแบบการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบผังกราฟิก มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้